

TÜRKİYE SAĞLIK VE SOSYAL HİZMET İŞÇİLERİ SENDİKASI
GENEL BAŞKANLIĞI

T.C.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı'na

Tarih: 27.09.2024

Konu: E-88518912-622.02-12808307 Sayılı Fazla Çalışma İzni Hakkındaki Yazınız

17.05.2024 tarih ve 32549 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı'nın 2024/7 sayılı "Tasarruf Tedbirleri" konulu Genelgesi'nin "Personel Giderleri" başlıklı bölümünde, kamu personelinin zorunlu haller dışında fazla çalışma ve nöbet ücreti alacak şekilde çalıştırılmayacağı, kamu kurum ve kuruluşlarının, fazla çalışma giderlerini asgari düzeyde tutmak amacıyla 4857 sayılı İş Kanunu'nun serbest zaman ve denkleştirme süresi hükümlerini öncelikli olarak uygulayacağı belirtilmiştir.

Bununla birlikte, anılan genelgede öngörülen tedbirlerin, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı bazı kurumlar tarafından hatalı uygulandığı gözlemlenmektedir. Şöyle ki:

4857 sayılı İş Kanunu'nun 63. maddesinin ilk fıkrasında, haftalık çalışma süresinin en fazla kırk beş saat olacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, İş Kanunu'na İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği'nin 4. maddesinde günlük çalışma süresinin en fazla on bir saati aşamayacağı, aksi durumda 4857 sayılı İş Kanunu'nun fazla çalışma ücretine ilişkin hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Kanun'un 41. maddesine göre ise, normal çalışma süresini aşan çalışmaların ücreti, saat başına yüzde elli zamlı olarak ödenmelidir. Haftalık çalışma süresinin kırk beş saatin altında belirlendiği durumlarda ise fazla sürelerle çalışma ücreti, yüzde yirmi beş zamlı olarak ödenmelidir. Aynı maddenin devamında, işçinin isteği üzerine, fazla çalışma karşılığı ücret yerine serbest zaman kullanılabilirliği belirtilmiştir.

İlgili mevzuat incelendiğinde, işçinin normal çalışma sürelerini aşan çalışmalarını karşılığında işveren tarafından ücret ödenmesi gerektiği açıktır. Ücret yerine serbest zaman kullanılması, kanun koyucu tarafından işçinin rızasına bağlanmış olup, işverenin tek taraflı

TÜRKİYE SAĞLIK VE SOSYAL HİZMET İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL BAŞKANLIĞI

olarak karar verebileceği bir husus değildir. Bu nedenle, fazla çalışma yapan işçilere zamlı ücret ödenmesi esas olup, yalnızca işçinin yazılı rızasıyla serbest zaman kullandırılması mümkündür.

Tasarruf tedbirleri kapsamında değerlendirilen bir diğer konu ise denkleştirme uygulamasıdır. İş Kanunu'nun 63. maddesinin devamında, tarafların anlaşması koşuluyla haftalık normal çalışma süresinin iş yerlerinde farklı günlere dağıtılabileceği, ancak bu durumda iki aylık süre içinde işçinin haftalık ortalama çalışma süresinin kırk beş saati aşamayacağı düzenlenmiştir. İş Kanunu'na İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği'nin 5. maddesine göre ise denkleştirme esasları ancak işçinin yazılı rızası ile ve günlük çalışma süresi on bir saati aşmamak kaydıyla uygulanabilecektir. Fazla çalışma ücreti yerine serbest zaman kullanılmasında olduğu gibi denkleştirmede de her şeyden önce işçinin yazılı rızasının alınması gerekmekte olup, bu uygulama iki ay ile sınırlıdır.

Bakanlığınıza bağlı kurumlarda Cumhurbaşkanlığı'nın Tasarruf Tedbirleri Genelgesi ve E-88518912-622.02-12808307 sayılı Fazla Çalışma İzni konulu yazınız öne sürülerek işçilere normal çalışma süresini aşan çalışmalar karşılığında rızaları olmaksızın serbest zaman kullandırılmaya çalışılmakta veya işçinin yazılı rızası olmadığı halde denkleştirme uygulaması adı altında fazla çalışma ücretinin ödenmediği görülmektedir. Ne var ki mevzuat uyarınca serbest zaman uygulaması ve denkleştirme esasına göre çalışma için işçinin yazılı rızası olmalı, aksi takdirde işçiye normal süreyi aşan çalışmaları karşılığında zamlı ücret ödenmelidir.

Yukarıda arz ve izah edilen hususlar çerçevesinde, 4857 sayılı İş Kanunu ve ilgili mevzuatta belirtilen fazla çalışma ücreti, hafta tatili , bayram ve resmi tatil çalışması ve denkleştirme esaslarının doğru uygulanabilmesi için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı tüm kurumların bu konularda bilgilendirilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması hususunda Bakanlığınıza bağlı taşra teşkilatının tarafınızdan bilgilendirilmesi için gereğinin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Adem SARIÇOBAN
Genel Sekreter

Hakan TOY
Genel Başkan